

ΕΝΙΑΙΟ ΠΟΛΥΚΛΑΔΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΡΕΘΥΜΝΟΥ

ΡΕΘΥΜΝΟΔΩΝΥΜΙΚΑ

... κάθε δρόμος
και μια ιστορία...

ΡΕΘΥΜΝΟ 1992

Ο Δ Ο Σ Α Ρ Κ Α Δ Ι Ο Υ

Πρώην Τσάρου. Στο τμήμα προς το λιμάνι: Σπετσών/Πηγής

Περιοχή: Παλιά Πόλη

Παράλληλος της προκυμαίας

Αποφ. Δ.Σ.:109/27-8-56

Τελευταίο νούμερο: 303

Κτίρια: Διώροφες κατοικίες, καταστήματα.

Μνημεία: Η Loggia (Λότζια) όπου στεγαζόταν το αρχαιολογικό μουσείο Ρεθύμνου. Αρκαδίου και Βικτωρος Ουγκώ γωνία υπάρχει κρήνη, που εξυπηρέτούσε το παρακείμενο τζαμί Καρά - Μουσά πασά.

Πεζοδρόμια: ΟΧΙ

Δενδροφυτευμένη: ΟΧΙ

ΑΡΚΑΔΙ: Ιστορική μονή, 24 χλμ. Ν.Α. του Ρεθύμνου και σε υψόμετρο 500 μέτρων στις δυτικές κλιτύς του Ψηλορείτη. Το ολοκαύτωμά της το 1866 την

Η "Λότζια" στην Αρκαδίου

ανέδειξε σε σύμβολο ηρωισμού και θυσίας και στο ιερότερο σύμβολο της κρητικής ελευθερίας. Ο τόπος γύρω από τη μονή συναρπάζει. Όλο το τοπίο

έχει μια αγριότητα και μια μεγαλοπρέπεια. Τα δένδρα, οι θάμνοι, τα χαράκια, οι λόφοι, οι κακοτοπιές και τα ισιώματα ξεκουράζουν κάθε επισκέπτη και τον βοηθούν να πλησιάσει το Δημιουργό.

Πότε ακριβώς ιδρύθηκε το μοναστήρι δεν είναι εξακριβωμένο.

Ιδρύθηκε ίσως κατά τα τέλη του 12ου αι. και πήρε τ' όνομά του πιθανόν από τον ιδρυτή του, κάποιον μοναχό Αρκάδιο. Τη σημερινή του μορφή πήρε κατά τα τέλη του 16ου αι. Τότε κτίστηκε σε ρυθμό μπαρόκ με δαπάνη του ηγούμενου της μονής Κλήμη Χορτάτζη, συγγενή ίσως του ποιητή της Ερωφίλης, ο ωραιότατος δίκλιτος ναός, που είναι αφιερωμένος στους Αγίους Κωνσταντίνο και Ελένη και στη μεταμόρφωση του Χριστού.

Το μοναστήρι αποτελείται από ένα φρουριακό συγκρότημα σε σχήμα παραλληλογράμμου, εμβადού πέντε στρεμμάτων. Στο κέντρο του κτιριακού συγκροτήματος βρίσκεται ο κεντρικός δίκλιτος ναός που ονομάζεται Καθολικό. Γύρω - γύρω βρίσκονται το Ηγουμενείο, τα κελιά των μοναχών, η τράπεζα, ο ξενώνας, οι αποθήκες, τα σκευοφυλάκια, ο φούρνος, το μουσείο, η στέρνα, το τυροκομείο, τα κελαρικά, το μαγειρείο, τα μεσοκούμια, τα κλάουστρα κ.ά.

Έχει δύο εισόδους. Η κύρια είσοδος βρίσκεται στη δυτική πλευρά και ονομάζεται Χανιώτικη ή Ρεθεμνιώτικη. Κτίστηκε το 1870 στο ίδιο σημείο και με το ίδιο σχέδιο της πρώτης, που είχε γίνει το 1693 και είχε καταστραφεί το 1866. Η άλλη είσοδος, που είχε την ίδια τύχη με την πρώτη, ονομάζεται Καστρινή και βρίσκεται στην ανατολική πλευρά του περιβόλου, δίπλα στην είσοδο της μπαρουταποθήκης.

Η οικία
No 154 στην
οδό Αρκαδίου

Είσοδος κατοικίας στην οδό Αρκαδίου

Υπάρχει και το "πορτάλι" (παραπόρτι - μικρή πόρτα) στη ΝΑ γωνιά του περιβόλου που συνήθως χρησιμοποιείται για έκτακτη ανάγκη.

Η μονή Αρκαδίου έγινε έندοξη και ονομαστή σε διεθνή κλίμακα κατά τη μεγάλη επανάσταση του 1866 - 69. Κατά τους πρώτους μήνες της εξέγερσης είχαν συγκεντρωθεί στη μονή 700 περίπου γυνακόπαιδα από τα πλησιέστερα χωριά και 287 οπλοφόροι, από τους οποίους οι 45 ήταν μοναχοί και 20 εθελοντές με τον υπολοχαγό Δημακόπουλο που διορίστηκε φρούραρχος.

Η τοποθεσία της μονής δεν ήταν πρόσφορη για αποτελεσματική άμυνα, γι' αυτό κι ο συνταγματάρχης Πάνος Κορωναίος προτίμησε να φύγει και να επιχειρήσει αντιπερισπασμό στον Τουρκικό στρατό που εκινείτο ήδη για να κυκλώσει τη μονή. Την άμυνα της μονής ανέλαβαν ο ηγούμενος Γαβριήλ και ο εθελοντής υπολοχαγός Ι. Δημακόπουλος.

Όταν αντιλήφθηκαν ότι ο επερχόμενος τακτικός τουρκικός στρατός (περίπου 20.000) του Μουσταφά Πάσα μαζί με το πυροβολικό ήταν ακαταμάχητος, ζήτησαν εξωτερική βοήθεια. Την 9η Νοεμβρίου 1866 μετά διήμερη πολιορκία, το μεγάλο πυροβόλο (Κουτσαχείλα ή Μπουρμπάδα) που μόλις είχε μεταφερθεί εκεί από το Ρέθυμνο, έσπασε τη Δυτική πόρτα της μονής κι οι Τούρκοι όρ-

μησαν στην αυλή του μοναστηριού, σφάζοντας πολλούς μεταξύ των οποίων και τον ηγούμενο Γαβριήλ.

Τη στιγμή εκείνη ο Κωστής Γιαμπουδάκης κάλεσε τους επιζώντες Χριστιανούς να τον ακολουθήσουν στην μπαρουταποθήκη. Όταν μαζεύτηκαν έβαλε φωτιά στα βαρέλια με το μπαρούτι και όλη σχεδόν η ανατολική πτέρυγα της μονής ανατινάχτηκε στον αέρα καταπλακώνοντας Τούρκους και Χριστιανούς. Από τους συλληφθέντες 17 εθελοντές μεταξύ των οποίων και ο Δημακόπουλος τουφεκίστηκαν, ενώ οι άλλοι αιχμάλωτοι (114) οδηγήθηκαν στο Ρέθυμνο και έπαθαν τα πάνδεινα.

Μαζί τους ήταν και η Δασκαλοχαρίκλεια, που λίγο πριν είχε δει τους Τούρκους να τουφεκίζουν το γιο της μαζί με τους άλλους.

Η ηρωική αντίσταση, η εθελοθυσία, το ολοκαύτωμα του Αρκαδίου συγκλόνισε όλους τους Έλληνες και είχε παγκόσμια απήχηση.

Ποιητές όπως ο Βίκτωρ Ουγκώ, ύμνησαν το ηθικό μεγαλείο και το πανανθρώπινο νόημα της θυσίας εκείνης. Ο Ευρωπαϊκός κι ο Αμερικάνικος τύπος έγγραψε υπέρ της ελευθερίας των μαχομένων Κρητών.

Το μεγάλο και μοναδικό αυτό εγχείρημα έκαμε τους πολιτισμένους λαούς να ανατριχιάσουν και

Αρκαδίου 48

τις κυβερνήσεις τους να επιτρέψουν να γλυκοφέξει η μέρα που θα απάλασσε τη Μεγαλόνησο Κρήτη από τον Εφιάλτη της δουλείας.

Η μονή εξακολουθεί να λειτουργεί και σήμερα. Στο οστεοφυλάκειό της και στο μικρό της μουσείο φυλάσσονται λείψανα, όπλα και αντικείμενα σχετικά με τα πρόσωπα και τα γεγονότα της εποχής εκείνης.

Ο Δ Ο Σ Β Ε Ν Ε Ρ Η Τ Ι Μ Ο Θ Ε Ο Υ

Πάροδος Πορτάλιου
Περιοχή: Νέα πόλη,
Γειτονιά: Ορφανοτροφείου
Αποφ. Δ.Σ.: 209/27-10-61
Τελευταίο νούμερο: 11
Κτίρια: Κατοικίες, πολυκατοικίες,
καταστήματα.
Πεζοδρομία: ΟΧΙ
Δενδροφύτευμένη: ΟΧΙ

ΒΕΝΕΡΗΣ ΤΙΜΟΘΕΟΣ: Επίσκοπος Ρεθύμνης και αργότερα Μητροπολίτης Κρήτης. Είχε μεγάλη θρησκευτική και κοινωνική δράση.

Συνέγραψε το μνημώδες και ογκώδες έργο: "Το Αρκαδί διά μέσου των αιώνων", για το οποίο άντλησε στοιχεία από επίσημες έγγραφες πηγές και από μάρτυρες που επέζησαν από την Ολοκαύτωση του Αρκαδίου, συντελώντας πολύ στην προβολή της ηρωικής θυσίας του Αρκαδίου.

Επί της εποχής του με δαπάνη των Μοναστηριακών Ταμείων κτίστηκε εξ ολοκλήρου το παλιό Γυμνάσιο Θηλέων (σήμερα 3ο Γυμνάσιο - Λύκειο) Ρεθύμνης, καθώς και το Γυμνάσιο Αρρένων (σήμερα Πολυκλαδικό Λύκειο) Ρεθύμνου του οποίου η δαπάνη βάρυνε κατά το ήμισι τη Μοναστηριακή περιουσία. Ήταν δεινός χειριστής του λόγου και γλωσσομαθής.

ΓΑΒΡΙΗΛ ΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΛΕΩΦΟΡΟΣ

Πρώην Ρουστίκων/τμήμα
της Α. Κουντουριώτη
Από πλατεία 4 Μαρτύρων
μέχρι Ψυγεία Ενώσεως.
Περιοχή: Νέα πόλη.

Γειτονιά: Δημοτικού Κήπου.

Απόφ. Δ.Σ.: 109/27-8-56

Αριθμοί: 120

Κτίρια: Κατοικίες,
πολυκατοικίες, καταστήματα.

Δημόσια Κτίρια: Κλειστό Γυμναστήριο

Δημόσιες Υπηρεσίες: Δημόσιο Ταμείο, Οικονομική Εφορία, Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος, Κύρια Είσοδος Δημοτικού κήπου.

Πεζοδρόμια: ΝΑΙ

Δενδροφυτευμένη: ΟΧΙ

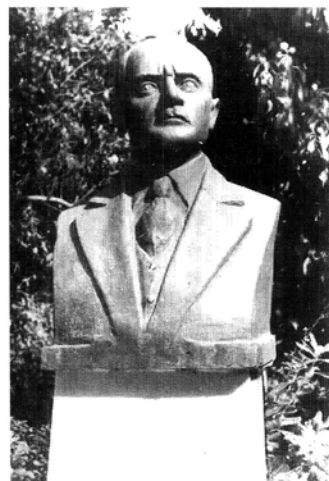

Μπαίνοντας στο Δημ. Κήπο από την Ηγ. Γαβριήλ

ΓΑΒΡΙΗΛ ΜΑΡΙΝΑΚΗΣ ΗΓΟΥΜΕΝΟΥ: Η πιο δεσπόζουσα μορφή του Αρκαδικού Δράματος ήταν ο ηγούμενος της Μονής Αρκαδίου και Πρόεδρος της επαναστατικής Επιτροπής της περιοχής, Χατζή Γαβριήλ Μαρινάκης. Η προσωπομυία του Χατζή του δόθηκε επειδή το 1856 πήγε και προσκύνησε τους Άγιους Τόπους.

Γεννήθηκε στο χωριό Μαργαρίτες της επαρχίας Μυλοποτάμου. Σε μικρή ηλικία οδηγήθηκε στο μοναστήρι του Αρκαδίου, όπου έμαθε και τα πρώτα του γράμματα. Ήταν

ευφυής, επιβλητικός, τολμηρός με ισχυρή θέληση και υψηλό θρησκευτικό συναίσθημα. Σε ηλικία σαράντα χρονών γεμάτος από φρόνηση και πατριωτισμό και με στενούς συνεργάτες τους Αδελφούς της μονής και ιδιαίτερα τον σκευοφύλακα Νεόφυτο, τον έξαρχο και Γραμματέα Άνθιμο και τους μοναχούς Νικόδημο και Νεκτάριο με τους οποίους συνυπογράφει τα πρακτικά και λοιπά έγγραφα, βοηθεί, παρά τις πολλές δυσκολίες,

Ο. Ν. Ασκούτης
στο Δημοτικό Κήπο

τον αγώνα, περιθάλπει τα ορφανά, γίνεται παρήγορος των πονεμένων και ενθαρρύνει τους γενναίους πολεμιστές. Σαν πρόεδρος της Επαναστατικής επιτροπής συνυπέγραφε τα επαναστατικά έγγραφα μαζί με τον Εμμ. Πορτάλιο και τον Π. Μανωλιτσάκη και διέθετε ιδιαίτερη σφραγίδα με ισοσκελή σταυρό στη μέση. Γενναίος, τολμηρός, φιλελεύθερος και ειλικρινής είχε προτρέψει, όπως εβεβαίωσαν αυτόπτες μάρτυρες, το Γιαμπουδάκη να βάλει φωτιά στην πυριταποθήκη,

αφού και ο ίδιος ο Γιαμπουδάκης είχε εκδηλώσει τέτοια απόφαση, φοβούμενος, όμως, ο ίδιος μήπως συλληφθεί αιχμάλωτος και υποστεί εξευτελισμούς και βάσανα από τους Τούρκους έβγαине απροφύλακτα στο παράθυρο και τους πολεμούσε με γενναιοψυχία. Οι Τούρκοι σκόπιμα δεν τον σκότωναν και μάλιστα ακούστηκαν να λένε:

- "Μην του βαρείτε μωρέ του τραγογένη για να τον πιάσομε ζωντανό! "Το μεσημέρι όμως της 9ης Νοεμβρίου όταν και πάλι βγήκε απροφύλακτα στην ταράτσα της βορειοδυτικής γωνίας της μονής πολεμώντας ακαταμάχητα τους Τούρκους, μια σφαίρα τον βρήκε πάνω από τον ομφαλό και τον έριξε κάτω νεκρό.

Οι Τούρκοι μετά την ανατίναξη του απέκοψαν την κεφαλή, την έμπηξαν στην ξιφολόγη και την μετέφεραν θριαμβευτικά μαζί με τους αιχμαλώτους μέχρι το χωριό Περγόλια. Το ακέφαλο και τραυματισμένο σώμα του το ενταφίασαν την άλλη μέρα οι χριστιανοί στο πρώτο αριστερό μνήμα (άρκλα) γι' αυτούς που μπαίνουν στον Ιερό Ναό, μαζί με το σώμα του Ιερομόναχου Ανθίμου τον οποίον είχε σφάζει ο Αλή Παστέας.

Ο Παύλος Βαρδινογιάννης
στο Δημοτικό Κήπο

ΟΔΟΣ ΓΙΑΜΠΟΥΔΑΚΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Από πλατεία Αγν. Στρατιώτη, ανατολικά.

Περιοχή: Παλιά πόλη,

Συνοικία: Συνατσάκη

Αποφ. Δ.Σ.: 109/27-8-56

Τελευταίο νούμερο: 74

Κτίρια: Κατοικίες,

πολυκατοικίες, καταστήματα.

Πεζοδρόμια: ΟΧΙ

Δενδροφυτευμένη: ΟΧΙ

ΓΙΑΜΠΟΥΔΑΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ: Ο πρωταγωνιστής του Αρκαδικού Δράματος Κωνσταντίνος Δ. Γιαμπουδάκης, καταγόταν από το χωριό Άδελε Ρεθύμνης. Ο πατέρας του Δημήτριος διακρίνονταν για την εντιμότητά του γι' αυτό και είχε οριστεί Κοτζάμπασης στο Άδελε. Η μάνα του Δέσποινα από το Μέρωνα Αμαρίου απέκτησε ακόμη δύο γιους τον Παντελή και τον Κίσαανδρο και δύο θυγατέρες τη Χρυσή και τη Μαρία.

Ο Κωστής ήταν μετρίου αναστήματος, αθλητικός τύπος με πλούσιο ψυχικό κόσμο. Λίγο μελαχροινός στην όψη με καστανά μάτια και επιβλητικό βλέμμα φορούσε στην κεφαλή το μαύρο μαντήλι. Πολλές φορές τόσο οι χριστιανοί, όσο και οι Τούρκοι, τον αποκαλούσαν "γιαμπούς" πράγμα που συνηθίζεται και σήμερα ακόμη στην Κρήτη θέλοντας να τονίσουν το δυναμισμό και τη μεγαλοπρέπεια του προσώπου. Στο χωριό του ο Γιαμπουδάκης διατηρούσε μικρό κατάστημα "ντουκιάνι" και έκανε τον κρεοπώλη πουλώντας σφάγια. Αγαπούσε τον αθλητισμό και ήταν ο πρώτος απ' όλους στο βόλι. Οι Τούρκοι δεν τολμούσαν να τον πειράζουν φο-

βούμενοι την παληκαριά του και οι χριστιανοί τον αγαπούσαν και τον σεβόντουσαν. Πολλές φορές έγινε ήρωας επεισοδίων υπέρ των χριστιανών και δεν άφηνε ευκαιρία χωρίς να διακριθεί φανερώνοντας τη γενναία του καρδιά, η οποία περιέκλειε το μυστήριο της λατρείας των ιδεωδών της πίστεως και της πατρίδας.

Ο Κωνσταντίνος Γιαμπουδάκης είχε λάβει σύζυγο την Αικατερίνη το γένος Περακάκη με την οποία απέκτησε τον Αριστοφάνη. Φεύγοντας για το Αρκάδι αποχαιρέτησε τη σύζυγό του και τον αδελφό του Κίσαανδρο λέγοντάς τους:

- "Έχετε γεια για πάντα. Θα πάω στο Αρκάδι και θα πολεμήσω μέχρι θανάτου. Δε θα παραδοθώ ποτέ στους Τούρκους".

Ο αδελφός του θέλησε να τον ακολουθήσει, αλλά ο Κωστής του είπε:

- "Εγώ θα πάω στον πόλεμο και εσύ θα μείνεις εδώ. Αφήνω τη γυναίκα μου και το παιδί μου στο Θεό και στα χέρια σου".

Μετά ο Γιαμπουδάκης ασπάστηκε τη μάνα του, τη σύζυγό του, το μικρό του γιο και τον αδελφό του και έφυγε για το Αρκάδι, όπου τον ανέμενε η δόξα και η θάνασις.

Για την ανατίναξη ο Γιαμπουδάκης είχε ζητήσει την άδεια του ηγουμένου, ο οποίος και τον προέτρεψε σ' αυτή την πράξη. Επομένως η ανατίναξη ήταν πράξη εθελούσια και όχι μόνο του ηγούμενου και του Γιαμπουδάκη, αλλά όλων των ολοκαυθέντων, αφού είχαν προσκληθεί και είχαν μεταβεί μόνοι τους στην μπαρουταποθήκη.

ΟΔΟΣ ΓΙΑΝΝΑΡΗ ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΛΗ

Πρώην Γερμανικού Νεκροταφείου

Πάροδος: Δημητρακάκη και Κονδυλάκη

Περιοχή: Μασταμπάς

Απόφαση Δ.Σ.: 109/27-8-56

Αριθμοί: 62

Κτίρια: Κατοικίες,

πολυκατοικίες και καταστήματα

Υπηρεσίες: Δ' Κρατικός Παιδικός Σταθμός

Πεζοδρόμια: ΝΑΙ

Δενδροφυτευμένη: ΝΑΙ

ΓΙΑΝΝΑΡΗΣ ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΛΗΣ: Οπλαρχηγός της Κρήτης τον τίτλο του "Χατζή" τον έλαβε λόγω προσκυνήματός του στους Αγίους Τόπους. Γεννήθηκε στους Λάκκους της Κρήτης το 1831 και πέθανε το 1916.

Πρωτοστάτησε ως αρχηγός στην επανάσταση του 1858, διακρινόμενος στις μάχες του Κισσάμου και της Κυδωνίας. Εξαιτίας της επαναστατικής

δράσης του, οι Τούρκοι τον συνέλαβαν και τον έκλεισαν στη Φυλακή των Χανίων, αφού προηγουμένως τον διαπόμευσαν σ' όλη τη Δυτική Κρήτη.

Όταν το 1860 βγήκε από τη φυλακή των Χανίων, έφυγε στην Αθήνα για να καταταχθεί στο "Πρότυπο τάγμα" το οποίο είχε ιδρύσει ο Δημ. Μπότσαρης και περιλάμβανε εκατοντάδες χιλιάδες Κρήτες επαναστάτες κάτω από την καθοδήγηση του Ιωάννη Πασχάλη. Το 1862 όμως, το "Πρότυπο τάγμα" διαλύθηκε και ο Γιάνναρης επανήλθε στην Κρήτη, συνεχίζοντας την επαναστατική του δράση. Ένα χρόνο αργότερα συλλαμβάνεται για δεύτερη φορά απ' τους Τούρκους και κλείνεται στις φυλακές των Χανίων. Δε μένει όμως για πολύ. Με τη βοήθεια Κρητών επαναστατών δραπετεύει από τη φυλακή καταφεύγοντας στα βουνά και παρενοχλώντας τους Τούρκους μέχρι να του δώσουν αμνηστία, πράγμα το οποίο και έγινε. Το 1864 η Κρήτη στέναζε κάτω από τις πιέσεις του γενικού Τούρκου διοικητή της Ισμαήλ Πα-

ΟΔΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗ ΧΑΡΙΚΛΕΙΑΣ

Πάροδος Π. Κουντουριώτη

Περιοχή: Νέα πόλη (κέντρο της πόλης)

Αποφ. Δ.Σ.: 109/27-8-56

Αριθμοί: 26

Κτίρια: Κατοικίες, πολυκατοικίες, καταστήματα.

Δημόσια κτίρια: Α' παιδικός σταθμός και 3ο Γυμνάσιο - Λύκειο.

Πεζοδρομία: ΝΑΙ

Δενδροφυτευμένη: ΟΧΙ

Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό: Το Δημοτικό Οικόπεδο καλύπτει όλη τη δυτική της πλευρά. Ένα μέρος του έχει διαμορφωθεί σε ανοικτό γήπεδο βόλεϊ-μπάσκετ.

ΔΑΣΚΑΛΑΚΗ ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ: Ηρωίδα του Αρκαδίου από την Αμνάτο Ρεθύμνου.

Ήταν θυγατέρα του παλαίμαχου αγωνιστή Πέτρου Αρκαδιώτη και είχε παντρευτεί το Μιχαήλ (Αναγνώστη) Δασκαλάκη. Απέκτησε τρεις γιους (Γεώργιο, Αντώνιο και Κωνσταντίνο) και τέσσερις κόρες.

Για την ηρωίδα αυτή ο Πάνος Κορωνάιος είπε τα εξής:

"Είπε κι αυτή, όπως η μητέρα του Βρασίδα, όταν πήρε την πικρή είδηση του θανάτου του γιου της "Καλός μέν ἦν καὶ ἀγαθός ὁ παῖς μου, πολλούς δ' ἄνδρας Λακεδαιμόνων ἔχει τήνω κάρρυνας". Η τωρινή μητέρα έπραξε περισσότερα από την αρχαία Σπαρτιάτισσα, γιατί έχασε τρεις γιους κατά την Κρητική επανάσταση και τον ένα απ' αυτούς (τον Κων/νο) εθανάτωσε (ελόγχισε) ο άγριος Μουσουλμάνος ενώπιόν της".

Τη Δασκαλοχαρίκλεια διέκρινε άκαμπτη γενναιοότητα και ακαταγώνιστη δύναμη της ψυχής. Υπήρξε από τους πρώτους συντελεστές της άμυνας τ' Αρκαδίου. Ατρόμητη, προσερχόταν στις θέσεις των αμυνόμενων κατά τις δύο μέρες της πολιορκίας και τους επιψύχωνε, μοιράζοντας μαζί μ' άλλες γυναίκες πολεμοφόδια που τα κουβαλούσαν "μεσ' τσι ποδιές των και σε κόσκινα", όπως έλεγε η ίδια.

Αιχμαλωτίστηκε μαζί με το γιο της Κων/νο, το γαμπρό της Χριστόδουλο Νταμουλάκη, τις κόρες της και την εγγονή της. Το γιο της τον ελόγχισαν μπροστά στα μάτια της στη θέση Μελισσόκηπος μαζί με άλλους.

Θυμάται πως ήταν 114 αιχμάλωτοι (46 άνδρες και 68 γυναικόπαιδα) που οδηγήθηκαν στο Ρέθυμνο. Ύστερα από 17 μέρες επέστρεψε στο Μελισσόκηπο, βρήκε το πτώμα του παιδιού της και το έθαψε.

Με σπαρτιάτικη αταραξία είχε επιδέσει σοβαρό τραύμα του γιου της.

Τη σημαία του γιου της Γεωργίου τη μάζεψε, γιατί είχαν σπάσει οι Τούρκοι το κοντάρι της, τη ξώστηκε εσωτερικά, τη διέσωσε και την παρέδωσε στο γιο της αργότερα.

Όταν απελευθερώθηκε από την αιχμαλωσία πήγε στην Αθήνα. Η εμφάνισή της με την μισοκαμένη ενδυμασία της πολιορκίας προκάλεσε έξαλλο ενθουσιασμό στο πλήθος.

Πέθανε στην Αθήνα. Ξεψυχώντας είπε στα παιδόγγόνά της: "Θα πάω να βρω και τα άλλα μου παιδιά, τα παλικάρια μου", όπως αφηγήθηκε αυτόπτης μάρτυς.

Ο Α' Παιδικός Σταθμός στην οδό Χ. Δασκαλάκη

ΟΔΟΣ ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΙΩΑΝΝΗ

Πρώην τμήμα της οδού Γερακάρη

Από πλ. 4 Μαρτύρων δυτικά.

Προέκυψε από διχοτόμηση της Γερακάρη επειδή η τελευταία υπερέβαινε την απόσταση του ενός χιλιομέτρου.

Περιοχή: Παλιά Πόλη

Αποφ. Δ.Σ.: 109/27-8-56

Αριθμοί: 91

Κτίρια: Κατοικίες, πολυκατοικίες, καταστήματα

Δημόσια κτίρια: 3ο Δημοτικό σχολείο

Πεζοδρόμια: ΟΧΙ

Δενδροφτενυμένη: ΟΧΙ

Χαρακτηριστικό στοιχείο: Από 4 Μάρτυρες μονόδρομος προς τα δυτικά μέχρι την Πατριάρχου Ιωακείμ και από την 44ου Συντάγματος μονόδρομος προς τα ανατολικά.

Ιστορία: Η β. πλευρά της θεωρείται πως ήταν το τείχος της παλιάς πόλης. Άλλωστε η Μεγάλη Πόρτα που είναι στην αρχή της και στη β. πλευρά το επιβεβαιώνει.

ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ: Γεννήθηκε στη Βυτίνα Γορτυνίας Πελοποννήσου στις 10 Ιανουαρίου 1833. Αφού τελείωσε το Γυμνάσιο κατατάχθηκε ως εθελοντής στο πεζικό στις 16.1.1856.

Σπούδασε στη Σχολή Ευελπίδων. Το 1861 έγινε ανθυπασπιστής και το 1863 προήχθη σε ανθυπολοχαγό. Λόγω των εξαιρετικών του προσόντων προσελήφθη από το στρατηγό Γενναίο Κολοκοτρώνη ως υπασπιστής του.

Γενναίος και φιλόπατρις ανέμενε την ευκαιρία να προσφέρει τις υπηρεσίες του στην πατρίδα. Γι' αυτό ήρθε στην Κρήτη κατά την επανάσταση του 1866. Έγινε αρχηγός μικρού σώματος εθελοντών στο διαμέρισμα του Ρεθύμνου, του οποίου γενικός αρχηγός ήταν ο Κορωνάιος. Κατά την πολιορκία του Αρκαδίου ορίστηκε φρούραρχος της Μονής, ενώ μετά την άλωση οδηγήθηκε, μαζί με τους άλλους αιχμαλώτους, στη θέση Μελισσόκηπος ή Μετοχάκι, δυτικά του Αρκαδίου. Μαζί με άλλους θανατώθηκε δια λογχισμών.

Στις συμβουλές της Χαρίκλειας Δασκαλάκη, συναιχμαλώτου, να φορέσει την κρητική ενδυμασία για να σωθεί, απάντησε με υψηλό φρόνημα ότι ήθελε να πεθάνει φορώντας τη στολή του Έλληνα αξιωματικού. Διατηρώντας το ίδιο υπερήφανο ύφος και στις απαντήσεις που έδωσε στις ερωτήσεις του Πασά, τουφεκίστηκε μαζί με άλλους οκτώ εθελοντές αιχμαλώτους.

Τιμώντας τη μνήμη του, στην Καλαμάτα Μεσσηνίας υπάρχει ο Σύλλογος "Δημακόπουλος".

Το 3ο Δημοτικό Σχολείο στη Σχώρα

Ο Δ Ο Σ Ζ Υ Μ Β Ρ Α Κ Α Κ Η Ι Ω Α Ν Ν Η

Πρώην Παλαιού Γυμναστηρίου
Περιοχή: Νέα πόλη
Πάροδος Καζαντζάκη,
βόρεια Σχολής Χωροφυλακής.
Απόφ. Δ.Σ.: 109/27-8-56
Κτίρια: Κατοικίες,
πολυκατοικίες, καταστήματα.
Αριθμοί: 15 Όλοι από τη Β. πλευρά.
Νότια: Τοίχος γηπέδου σχολής Χωροφυλακής

ΖΥΜΒΡΑΚΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ: Κρητικός στην
καταγωγή. Ολοκλήρωσε τις στρατιωτικές του

σπουδές στη Γαλλία. Ήταν φλογερός πατριώτης για
αυτό και εγκατέλειψε την οικογένειά του και πήγε
στην Κρήτη στα 1866 ως Αρχηγός των εθελοντών
αξιωματικών, εμπνυχώνοντας τους επαναστάτες με
την παρουσία του. Το όνομα του είναι στενά συνδε-
δεμένο με την Κρητική Επανάσταση το 1866. Είχε
αναλάβει τη στρατιωτική ηγεσία στην περιοχή Χα-
νίων. Σε μάχη που έδωσε στο Βαφέ Αποκορώνου
(12 Οκτώβρη 1866) εναντίον των δυνάμεων του
Μουσταφά νικήθηκε με βαριές απώλειες κι έτσι ο
Μουσταφάς προχωρούσε ανενόχλητος για το Ρέθυ-
μνο (Αρκάδι).

Ο Δ Ο Σ Κ Ο Ρ Ω Ν Α Ι Ο Υ Π Α Ν Ο Υ

Πρώην: Οπλιτών/26 Νοεμβρίου

Συνέχεια οδού Θεσσαλονίκης

Περιοχή: Παλιά Πόλη

Απόφαση Δ.Σ.: 109/27-8-56

Αριθμοί: 90

Κτίρια: Κατοικίες και καταστήματα

Μνημεία: Κορωναίου και Σμύρνης γωνία

υπάρχει κρήνη και καμάρα, το Ιμπραήμ Τζαμί
(όπου σήμερα στεγάζεται ξυλουργείο).

Πεζοδρόμια: ΝΑΙ

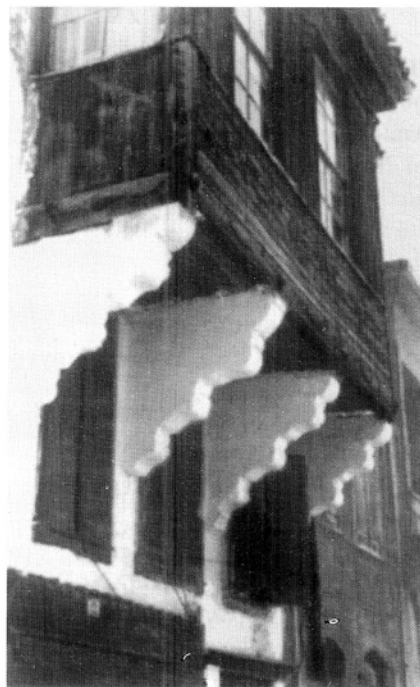
Δενδροφυτευμένη: ΟΧΙ

ΚΟΡΩΝΑΙΟΣ ΠΑΝΟΣ: Αξιωματικός του πυροβολικού (1809 - 1899), προερχόμενος από τη στρατιωτική σχολή Ευελπίδων. Προάχθηκε μέχρι το βαθμό του αντιστρατήγου. Γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη, ενώ πήρε τα πρώτα του γράμματα στην Κέρκυρα, επειδή η οικογένειά του αναγκάστηκε να μεταναστεύσει σ' αυτό το νησί κατά την Ελληνική Επανάσταση.

Πάντως, νεότερος εγκατέλειψε τα σχολικά θρανία και αφού πήγε στο Ναύπλιο, κατατάχθηκε στον τακτικό στρατό του Φαβιέρου, με τον οποίο συμμετείχε σε πολλές μάχες, σε μερικές από τις οποίες μάλιστα τραυματίστηκε. Μετά τη δημιουργία του ελληνικού κράτους, γράφτηκε στην τότε νεοσύστατη στρατιωτική σχολή των Ευελπίδων, από την οποία αποφοίτησε με το βαθμό του ανθυποασπιστή του πυροβολικού. Κατά το Ρωσοτουρκικό πόλεμο του 1854 (τον Κριμαϊκό) συμμετείχε στον ελληνικό επαναστατικό στρατό που ξεκίνησε από τη Θεσσαλία ενάντια της Τουρκίας. Πνεύμα ανήσυχο και ζωηρό συμμετείχε σε κάθε επαναστατική και αναμορφωτική κίνηση της εποχής του. Έγινε ο κυριότερος παράγοντας των συνωμοσιών εναντίον του βασιλιά Όθωνα και ιδιαίτερα στην τελευταία τη γνωστή με το όνομα Ναυπλιακό. Διατέλεσε αρχηγός της μερίδας των ορεινών κατά την επανάσταση του 1862 και έπειτα αντισυνταγματάρχης αρχηγός της φάλαγγας Αθηνών μέχρι το 1863, όταν τον διαδέχτηκε σε αυτή τη διοίκηση ο αντισυνταγματάρχης Χρήστος Βυζάντιος. Συμμετείχε στην κρητική επανάσταση του 1866.

Κατόπιν πολιτεύτηκε, εκλέχτηκε βουλευτής Κυθήρων για πολλά χρόνια και χρημάτισε επανειλημμένα υπουργός των Στρατιωτικών. Αποστρατεύτηκε το 1880, αλλά μέχρι το θάνατο του εξακολούθησε τη δράση του ως μέλος διάφορων πατριωτικών και εθνικών σωμάτων.

Εξέδωσε σε μετάφραση από τα γαλλικά "Εγχειρίδια

Πάνου Κορωναίου 12

βολής πυροβολικού", "Εγχειρίδιον τακτικής". Συνέγραψε το "Αφήγησιν των γεγονότων της επανάστασεως 1862". Η συμμετοχή του στην Κρητική επανάσταση του 1866 ήταν η εξής: Στις 24 Σεπτεμβρίου 1866 αποβιβάστηκε στο Μπαλή Μυλοποτάμου μαζί με άλλους εθελοντές αξιωματικούς και υπαξιωματικούς.

Μετεβησαν όλοι στο Αρκαδι, όπου του έγινε επίσημη αναγνώριση ως Γενικού Αρχηγού του Τμήματος Ρεθύμνης. Οργάνωσε στο Αρκαδι στρατιωτικό σώμα από εθελοντές και ντόπιους. Έδωσε μια μάχη στο Βρύσινα, όπου βοήθησαν πολύ και οι συμπολεμιστές του Γ. Δασκαλάκης και Ηρ. Κοκκινίδης. Γίνεται πολεμικό συμβούλιο στο Αρκαδι στις 23 Οκτωβρίου 1866. Ο Κορωναίος διαφωνεί με την άποψη να κλειστούν στο μοναστήρι όταν θα επιτεθούν οι Τούρκοι. Αφησε όμως

επίτροπο του (φρούραρχο) το γενναίο Ανθυπολοχαγό Ι. Δημακόπουλο, έδωσε οδηγίες, έκανε υποδείξεις, έστειλε εγκυκλίους και ο ίδιος πήγε στο Αμάρι. Αργότερα πήγε στον Αη Βασίλη, όπου και πληροφορήθηκε την επίθεση εναντίον του Αρκαδιού. Αμέσως άλλαξε πορεία και βρέθηκε το πρωί της 8ης Νοεμβρίου 1866 έξω από το Αρκαδι, χωρίς όμως να μπορέσει να βοηθήσει.

Κρήνη Τούρκικη στην οδό Πάνου Κορωναίου

Ο Δ Ο Σ Μ Α Ρ Ο Υ Λ Η Ε Π Ι Μ Ε Ν Ι Δ Ο Υ

Μεταξύ των οδών Ασκούτση και Καζαντζάκη

Περιοχή: Νέα Πόλη

Απόφαση Δ.Σ.: 109/27-8-56

Αριθμοί: 42

Κτίρια: Κατοικίες και πολυκατοικίες

Πεζοδρόμια: ΝΑΙ

Δενδροφυτευμένη: ΝΑΙ

ΜΑΡΟΥΛΗΣ ΕΠΙΜΕΝΙΔΗΣ (1828 - 1926): Αγωνιστής και οπλαρχηγός του 1866 - 69 από τις Μαργαρί-

τες Μυλοποτάμου. Κατά τη σύσκεψη που έγινε στο Αρκαδί από τους πρόκριτους του τμήματος Ρεθύμνης (αρχές Μάη 1866) εξελέγη πληρεξούσιος για να συνεργαστεί με τους άλλους συνεπαρχιώτες πληρεξουσίου και των επαρχιών που γειτόνευαν υπό τις διαταγές της Κεντρικής Επιτροπής "περί των κοινών συμφερόντων της πατρίδος". Διακρίθηκε στις μάχες σ' όλη την επαναστατική περίοδο 1866 - 1869. Τραυματίστηκε στη μάχη των Αμπελακίων (19 Μαρτίου 1867). Επίσης μετείχε ως οπλαρχηγός στην επανάσταση του 1876.

Ο Δ Ο Σ Μ Ε Λ Ι Δ Ω Ν Η Α Ν Τ Ω Ν Ι Ο Υ

Πρώην Μιλτιάδου/Ταχυδρομείου

Πάροδος Αρκαδίου

Περιοχή: Παλιά πόλη

Απόφαση Δ.Σ.: 109/27-8-56

Αριθμοί: 10

Κτίρια: Κατοικίες και καταστήματα

Δημόσια κτίρια: Παλιό Δημαρχείο, όπου σήμερα στεγάζεται το ίδρυμα Σοσιαλιστικών Μελετών Σταύρου Καλλέργη.

Πεζοδρόμια: ΟΧΙ

Δενδροφυτευμένη: ΟΧΙ

ΜΕΛΙΔΩΝΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ: Κρητικός οπλαρχηγός καταγόμενος από το χωριό Μελιδόνι Μυλοποτάμου. Μυήθηκε απ' τους πρώτους στη Φιλική Εταιρεία η οποία τον έστειλε σε υπόδουλες ελληνικές επαρχίες να μυήσει τους Έλληνες. Πήγε στους ομογενείς της Μ. Ασίας απεσταλμένος του Αλέξανδρου Υψηλάντη.

Το 1821 συγκέντρωσε πολλούς μνημένους και τους οδήγησε στη Σμύρνη για λήψη αποφάσεων. Η τουρκική κυβέρνηση αντιλήφθηκε ύποπτες κινήσεις και συνέλαβε αρκετούς φιλικούς και τους φυλάκισε. Ο Μελιδώνης ξέφυγε κι οι Τούρκοι τον καταδίωξαν μέχρι που πέρασε στη Σάμο και με τους λίγους άντρες του την υπερασπίστηκε αργότερα από τους Τούρκους. Ύστερα από λίγους μήνες κατεβαίνει στην Κρήτη, όπου παίρνει μέρος σε διάφορες μάχες, διακρίνεται και παίρνει δίκαια το μεγαλύτερο στρατιωτικό βαθμό. Το 1822 μπήκε κρυφά τη νύχτα στο οχυρό του χωριού Βαθιακού Αμαρίου και σκότωσε πολλούς Τούρκους παίρνοντάς τους όπλα και πολεμοφόδια. Δυστυχώς τον ίδιο χρόνο σκοτώθηκε στ' Αμάρι από χέρι συμπατριώτη του αρχηγού, του Ρούσου Βουρδουμπά, μετά από διένεξη και πάνω σε λογομαχία. Μόλις το αντελήφθησαν οι Τούρκοι πήραν θάρρος και κυρίεψαν όλη την επαρχία Αμαρίου.

Ο Δ Ο Σ Ο Υ Γ Κ Ω Β Ι Κ Τ Ω Ρ Ο Σ

Πρώην Θεμιστοκλέους/Βαφείων

Πάροδος Κουντουριώτου και Αρκαδίου

Περιοχή: Παλιά Πόλη

Απόφαση Δ.Σ.: 109/27-8-56

Αριθμοί: 34

Κτίρια: Κατοικίες,

πολυκατοικίες και καταστήματα.

Μνημεία: Τζαμί Καρά Μουσά Πασά (στη συμβολή Αρκαδίου και Ουγκώ).

Υπηρεσίες: Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο

Πεζοδρόμια: ΝΑΙ

Δενδροφυτευμένη: ΝΑΙ

ΟΥΓΚΩ ΒΙΚΤΩΡ (1802 - 1885): Γάλλος ρομαντικός, μυθιστοριογράφος και ποιητής. Υπήρξε ο

μεγαλύτερος συγγραφέας του αιώνα του, ο πολυγرافότερος και ο πιο διαβασμένος μυθιστοριογράφος, ο σφοδρότερος πολέμιος των κοινωνικών αδικιών, ο πολιτικός που πέρασε απ' όλα τα "στρατόπεδα" της εποχής του.

Αγωνιστής ο ίδιος, φανατικός λάτρης της ελευθερίας και της δημοκρατίας, ήταν επόμενο η ψυχή του να δονείται από κάθε απελευθερωτική προσπάθεια οπουδήποτε κι αν γινόταν αυτή.

Δεν έπαψε ποτέ να έχει στο μυαλό του και στην καρδιά του τη μαχόμενη για την ελευθερία της Ελλάδα. Χαρακτηρίστηκε "Φιλέλληνας" τόσο για τα ωραιότερα ρομαντικά ποιήματα της νεότητάς του, τα εμπνευσμένα κι απ' την Ελληνική Επανάσταση, όσο και για τους άλλους αγώνες του, τις

επεμβάσεις του με επιστολές για την έξαρση της κοινής γνώμης υπέρ του αγώνα των Κρητών, κατά τη διάρκεια της Επανάστασης του 1866 - 69.

Ειδικά οι αγώνες των Κρητικών τον συγκλονίζουν και τον κάνουν να πιστεύει πως "δεν υπάρχουν μικροί λαοί" και νιώθει "να τρέχει το αίμα του απ' όλες τις λαβωματιές τους".

Το ολοκαύτωμα ιδιαίτερα του Αρκαδίου θα αποτελέσει το έναυσμα της αλληλογραφίας του με τους επαναστάτες. Γράφει στην εφημερίδα "ΚΛΕΙΩ" το Δεκέμβρη του 1866 "... Γενναίοι μου Κρήτες, μπορεί να 'στε τώρα στη σκλαβιά όμως η νίκη έρχεται... Κι αν ακόμη σας συντρίψουν τώρα, ο θρίαμβος σας περιμένει...".

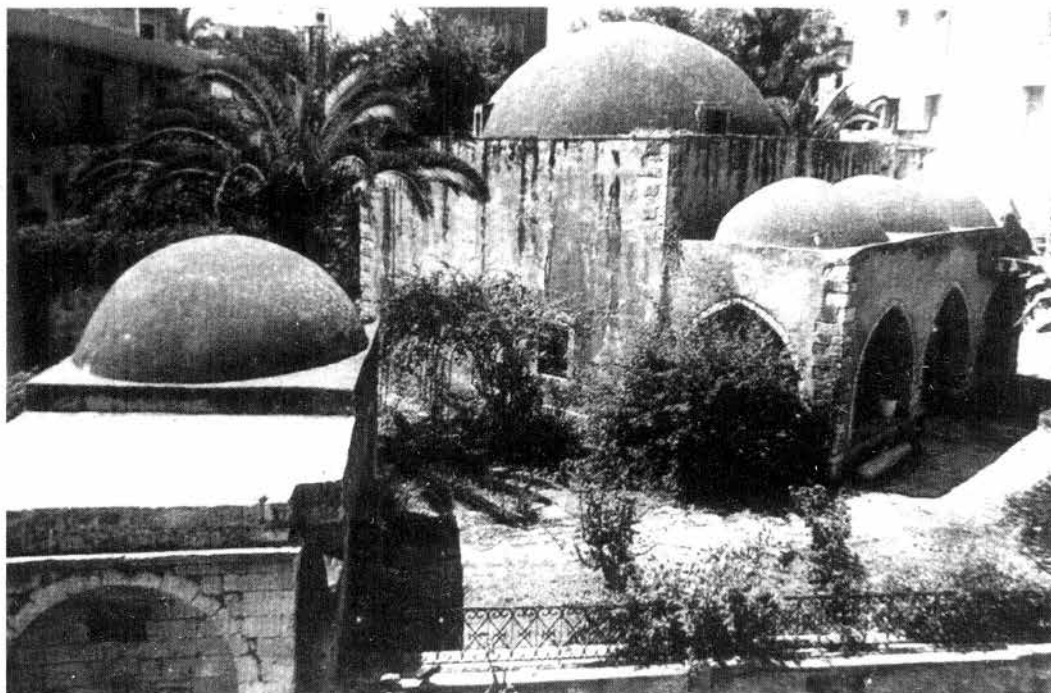
Η Γενική Επαναστατική συνέλευση με ψήφισμά της τον ονόμασε "πολίτην Κρήτα" και του έδωσε το δικαίωμα να συμμετέχει στις διασκέψεις της ολο-

μέλειας των πληρεξουσίων του τόπου.

Επίσης οι εφημερίδες "ΗΜΕΡΑ" της Τεργέστης και "ΑΝΑΤΟΛΗ" των Αθηνών φιλοξενούν κείμενά του που απευθύνονται προς τις κυβερνήσεις των Ευρωπαϊκών χωρών για συμπαράσταση στον αγώνα των Κρητών.

Η εφημερίδα "ΚΛΕΙΩ" στις 28.11.66 δημοσιεύει περίληψη των γεγονότων του Αρκαδίου γραμμένη από το Β. Ουγκώ για τον αγγλικό τύπο, καθώς επίσης και το Μάρτη του 1867 με όλες πλέον τις διασταυρωμένες πληροφορίες και λεπτομέρειες.

Κρήτη και Ελλάδα γι' αυτόν είναι ταυτόσημες έννοιες, γιατί κι ο ίδιος αισθάνεται μέσα του Έλληνας! "Την Ιταλία έχω μάνα μου, προμάμμη την Ελλάδα" θα δηλώσει το 1848 στη γαλλική βουλή.

**Το Τζαμί Καρά Μουσά Πασά
στην Βίκτωρος Ουγκώ και Αρκαδίου**

Ο Δ Ο Σ Π Α Π Α Κ Ρ Α Ν Ι Ω Τ Η

**Μεταξύ των οδών Δημακοπούλου
και Σήφη Βλαστού.**

Περιοχή: Νέα Πόλη

Απόφαση Δ.Σ.: 350/23-12-82

**Χαρακτηριστικό: Μήκος 20 μέτρων,
χωρίς νούμερα οικιών.**

ΠΑΠΑ ΚΡΑΝΙΩΤΗΣ (Νικόλαος Κοκκινίδης):
Παπάς, αγωνιστής στο Αρκαδι και οπλαρχηγός από
την Κράνα Μυλοποτάμου.

Την τελευταία νύχτα πριν από το ολοκαύτωμα
ξεγλίστρησε μέσα από τις τουρκικές γραμμές και με-
τέφερε μήνυμα στον αρχηγό Πάνο Κορωναίο. Από

κει πήγε προς το Μυλοπόταμο και έφθασε μέχρι την
Κάλυβο ειδοποιώντας και καλώντας σε βοήθεια.
Επέστρεψε την ίδια νύχτα στη Μονή με την απάντη-
ση, παρά το ότι γνώριζε ότι τον περίμενε (χαράμα-
τα) ο θάνατος.

Καθώς περνούσε μέσα από τις τουρκικές γραμ-
μές αναγνωρίστηκε από ντόπιους Τούρκους και πυ-
ροβολήθηκε, αλλά κατόρθωσε να διαφύγει την κατα-
δίωξη. Συνεχίζοντας τον αγώνα κατά των Τούρκων
σκοτώθηκε σε άλλη μάχη. Το κατά κόσμον όνομα
του ήταν Νικόλαος Κοκκινίδης, αλλά σαν αγωνι-
στής ήταν γνωστός ως παπά - Κρανιώτης. Ήταν πο-
λύ γρήγορος στα πόδια.

Ο Δ Ο Σ Π Α Π Α Δ Α Κ Η Α Δ Α Μ

**Μεταξύ 2 συγκροτημάτων Τετρακατοικιών,
νότια Σχολής Χωροφυλακής.**

Περιοχή: Νέα Πόλη

Απόφαση Δ.Σ.: 200/19-12-78

Αριθμοί: 14

Κτίρια: Κατοικίες

Πεζοδρόμια: ΝΑΙ

Δενδροφυτευμένη: ΟΧΙ

Ιδιαίτερο πρόβλημα: Είναι στενή.

ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ ΑΔΑΜ: Κρητικός αγωνιστής,
από το χωριό Πίκρη της επαρχίας Ρεθύμνου, κατά
την επανάσταση του 1866 - 1869. Ήταν ανάμεσα σε
αυτούς που κλείστηκαν στη Μονή του Αρκαδίου,
κατά την πολιορκία της οποίας βγήκε έξω δυο φο-

ρές, εξαπατώντας τους πολιορκητές, με σκοπό να
ειδοποιήσει τους έξω για τον κίνδυνο που απειλού-
σε όλους όσους είχαν κλειστεί στη μονή.

Μετέφερε επιστολές προς τον Πάνο Κορωναίο
που ήταν στο Κλησίδι Αμαρίου. Ήταν μικρόσωμος
αλλά φτεροπόδαρος.

Αναμφισβήτητα είναι από τις ηρωικότερες μορ-
φές του Αρκαδικού δράματος, γιατί με τη θέλησή
του, ενώ ήταν ελεύθερος, μακριά από την κόλαση
της φωτιάς έξω από τον ανοιχτό τάφο που τον περι-
μενε όμως βάδιζε σταθερά προς αυτόν μέσα από το
εχθρικό στρατόπεδο.

Ήταν από τους ελάχιστους που διασώθηκαν.

Πέθανε στο χωριό του το 1904 πάνω από 80 χρό-
νων.

ΠΑΧΛΑ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΛΕΩΦΟΡΟΣ

Παλιά εθν. οδός, συνέχεια της οδού
Μαχητών Σχολής Χωροφυλακής.
Περιοχή: Περιβόλια
Γειτονιά: Λαγού
Απόφαση Δ.Σ.: 209/27-10-1961
Αριθμοί: 162
Κτίρια: Κατοικίες,
πολυκατοικίες και καταστήματα
Μνημεία: Οικία Εμμ. Παχλά,
ήρωα του Αρκαδίου.
Υπηρεσίες: Παράρτημα Ο.Τ.Ε.
Πεζοδρόμια: ΝΑΙ
Δενδροφύτευμένη: ΕΛΑΧΙΣΤΑ
Ιδιαίτερο πρόβλημα: Στενή, αν και εθνική οδός.

ΠΑΧΛΑΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ: Ήρωας του Αρκα-
δίου. Κατοικούσε στα Περιβόλια Ρεθύμνης.

Μάλλον ψηλός, λεπτός με μυώδεις και στιβα-
ρούς βραχίονες εμφάνιζε με την κρητική στολή
ωραία σιλουέττα κρητικού παλικάριου.

Είχε βαθύ θρησκευτικό και πατριωτικό αίσθημα
και ευαίσθητη τη συνείδηση της τιμής.

Όταν προσβάλλονταν η τιμή του επιτίθετο σαν
λιοντάρι για να ξεσχίσει τους ιταμούς τυράννους.

Η Επαναστατική Επιτροπή που έδρευε στο
Αρκάδι του απέστειλε το διορισμό του ως οπλαρχη-
γού και τον καλούσε να μεταβεί στη Μονή. Πήγε την
οικογένειά του στο Μέρωνα Αμαρίου (τη γυναίκα
του και τις δυο κόρες του) και με τον αδελφό του
Χαράλαμπο πήγαν στο Αρκάδι. Πολλές φορές πήγε

Μαρμάρινη στήλη στο σπίτι
που έζησε ο Ε. Παχλάς

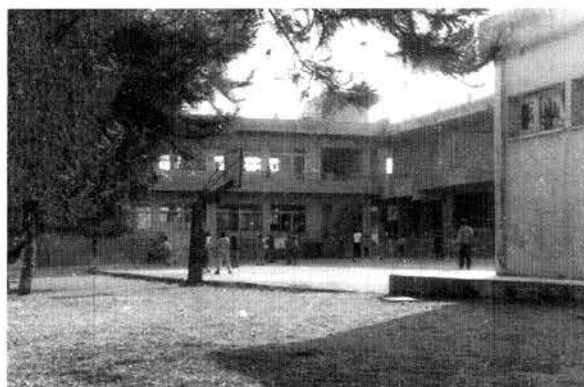

Ο Ναός του Άη Γιάννη στην οδό Παχλά

από το Αρκαδι στο Μέρωνα. Λίγες μέρες πριν την πολιορκία ειδοποιήθηκε ότι η μια του κόρη ήταν ετοιμοθάνατη. Αποφάσισε να πάει, αλλά μόνος του αυτή τη φορά κι όχι με τα παλικάρια του. Έξω από το μοναστήρι συνάντησε το Γιάννη Σωπασή (Κούβο) με τα παλικάρια του που τον έπεισε να μην πάει στο Μέρωνα· θα πήγαιναν μαζί άλλη μέρα. Όμως μετά από δυο μέρες το Αρκαδι πολιορκούνταν από τους Τούρκους. Όταν τη δεύτερη μέρα οι Τούρκοι έμπαιναν στη Μονή, δέκα ήρωες μεταξύ των οποίων κι ο Παχλάς εξόρμησαν από το δυτικό πορτάκι και επέπεσαν ακάθεκτοι κατά των εισορμούντων. Και οι δέκα κατεκόπησαν και τα κεφάλια τους βρέθηκαν την επόμενη χωριστά από τα κορμιά τους!

Αυτοί είναι γνωστοί στην ιστορία τ' Αρκαδίου ως "οι δέκα λέοντες".

Το κεφάλι του Παχλά έφερε 8 ή 9 σπαθισμούς!

Το 8ο Δημοτικό Σχολείο
Περιβολίων στην οδό Παχλά

Π Ο Ρ Τ Α Λ Ι Ο Υ Ε Μ Μ Α Ν Ο Υ Η Λ Λ Ε Ω Φ Ο Ρ Ο Σ

Από Συνατσάκη μέχρι ρέμα Πεταλιώτη.

Συνέχεια Λεωφ. Π. Κουντουριώτη

και τμήμα της παλιάς εθν. οδού.

Περιοχή: Καλλιθέα

Αποφάσεις Δ.Σ.: 23/28-1-60, 200/19-12-78.

Με τη νεότερη απόφαση διαιρέθηκε η αρχική οδός σε δύο τμήματα: α) Πορτάλιου Εμμανουήλ και β) Πορτάλιου Μάρκου.

Αριθμοί: 30

Κτίρια: Κατοικίες,

πολυκατοικίες και καταστήματα.

Υπηρεσίες: Πυροσβεστική

Πεζοδρόμια: Τμηματικά ΝΑΙ

Δενδροφυτευμένη: ΟΧΙ

Ιστορία: Στη Β. πλευρά της λειτουργούσε μέχρι το 1975 το εργοστάσιο πυρηνελαιουργίας "ΒΙΟ".

Ο,τι απόμεινε από το πυρηνελαιουργείο της ΒΙΟ

ΠΟΡΤΑΛΙΟΣ ΕΜΜ.: Γεννήθηκε στην Παντάνασσα Αμαρίου το 1833. Εκ φύσεως πολεμικός και φλογερός πατριώτης, πολέμησε γενναία κατά τις διάφορες κρητικές επαναστάσεις. Κατά το ένοπλο κίνημα του Μαυρογένους (1858) εξελέγη πληρεξούσιος της επαρχίας του.

Κατά την πολιορκία του Αρκαδίου πολέμησε με τον Κορωναίο και τους συνεπαρχιώτες του κατά του υπέροπλου εχθρού.

Μετά το θάνατο του Διογένους Μοσκοβίτου εξελέγη παμψηφεί από την επαρχία του Γενικός Αρχηγός Αμαρίου ως και κατά τις επανάστασεις 1878, 1889, 1896, 1897. Αξιόλογη δράση επέδειξε και στις ειρηνικές περιόδους.

Μετά το 1866 εξελέγη από την επαρχία του Διοικητικός Σύμβουλος. Διετέλεσε μέλος της Δημογεροντίας Ρεθύμνης. Το 1885 εξελέγη πληρεξούσιος Αμαρίου για την Κρητική Συνέλευση. Του απονεμήθηκε ο Αργυρός Σταυρός του Σωτήρος στην Αθήνα. Διορίστηκε το 1902 από τον Πρίγκηπα Γεώργιο, Αρμοστή Κρήτης, ένας από τους 10 βουλευτές που μπορούσε να διορίσει αυτός στην κρητική βουλή. Πέθανε στην Αθήνα το 1909 και τάφηκε δημοσία δαπάνη.

Ο Δ Ο Σ Χ Α Ι Ρ Ε Τ Η

Πρώην Καθαράς
Πάροδος: Αρκαδίου προς
τη Βάρδα Καλλέργη (Καμαράκι).
Περιοχή: Παλιά Πόλη
Απόφαση Δ.Σ.: 109/27-8-56
Αριθμοί: 26
Κτίρια: Κατοικίες και καταστήματα
Πεζοδρόμια: ΟΧΙ
Δενδροφυτευμένη: ΟΧΙ

ΧΑΙΡΕΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ: Καταγόταν από τη Μέση Ρεθύμνης.

Πριν την επανάσταση 1866 κατοικούσε στο Ρέθυμνο εξασκώντας το επάγγελμα του γοβατζή (σαν-

δαλοποιού). Ήταν ενθουσιώδης πατριώτης, γενναίος και με ευσταλές σώμα.

Είχεν εκλεγεί Πληρεξούσιος από τη Συνέλευση των αντιπροσώπων του Τμήματος Ρεθύμνης που συγκροτήθηκε στο Αρκαδι για τη Γενική Συνέλευση των Κρητών και μέλος της Τμηματικής Επαναστατικής Επιτροπής Ρεθύμνης.

Ο Γ. Χαιρέτης μάχονταν μαζί με τον αδελφό του Ζαχαρία από το ανώγειο του κελιού που είναι συνεχόμενο με την πυριτιδαποθήκη.

Και οι δυο ολοκαυτώθηκαν γιατί ο αδελφός τους Νικόλαος που πήγε από τους πρώτους μετά την καταστροφή της Μονής δεν ανεύρε τα σώματα των αδελφών του για να τα ενταφιάσει.